

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 19 marca 2019 r.*

[Sprostowany postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2019 r.]

Odesłanie prejudycjalne – Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – Wspólne procedury udzielania i cofania ochrony międzynarodowej – Dyrektywa 2013/32/UE – Artykuł 33 ust. 2 lit. a) – Odrzucenie przez organy państwa członkowskiego wniosku o udzielenie azylu jako niedopuszczalnego ze względu na uprzednie udzielenie ochrony uzupełniającej w innym państwie członkowskim – Artykuł 52 – Zakres stosowania *ratione temporis* tej dyrektywy – Artykuły 4 i 18 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Nieprawidłowości systemowe w zakresie procedury azylowej w owym innym państwie członkowskim – Systematyczne odrzucanie wniosków o udzielenie azylu – Rzeczywiste i udowodnione ryzyko bycia poddanym nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu – Warunki życia beneficjentów ochrony uzupełniającej w owym innym państwie

W sprawach połączonych C-297/17, C-318/17, C-319/17 i C-438/17

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Bundesverwaltungsgericht (federalny trybunał administracyjny, Niemcy) postanowieniami z dnia 23 marca 2017 r., które wpłynęły do Trybunału w dniach 23 maja 2017 r. (C-297/17) i 30 maja 2017 r. (C-318/17 oraz C-319/17), a także postanowieniem z dnia 1 czerwca 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 20 lipca 2017 r. (C-438/17), w postępowaniach:

Bashar Ibrahim (C-297/17),

Mahmud Ibrahim,

Fadwa Ibrahim,

Bushra Ibrahim,

Mohammad Ibrahim,

Ahmad Ibrahim (C-318/17),

Nisreen Sharqawi,

Yazan Fattayrji,

Hosam Fattayrji (C-319/17)

przeciwko

* Język postępowania: niemiecki.

Bundesrepublik Deutschland,

oraz

Bundesrepublik Deutschland

przeciwko

Tausowi Magamadovowi (C-438/17),

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, F. Biltgen, K. Jürimäe oraz C. Lycourgos, prezesi izb, A. Rosas, E. Juhász, M. Ilešič (sprawozdawca), J. Malenovský, L. Bay Larsen oraz D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: M. Aleksejev, kierownik wydziału,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 8 maja 2018 r.,

[Tekst sprostowany postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2019 r.] rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Bashara Ibrahima, Mahmuda Ibrahima, Fadwy Ibrahim, Bushry Ibrahima, a także małoletnich dzieci: Mohammada Ibrahima oraz Ahmada Ibrahima, oraz w imieniu N. Sharqawi, a także jej małoletnich dzieci: Yazana Fattayrjiego oraz Hosama Fattayrjiego, przez D. Kösterke-Zerbe, Rechtsanwältin,
- w imieniu T. Magamadova przez I. Stern, Rechtsanwältin,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego, R. Kanitza, M. Henninga oraz V. Thanisch, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu belgijskiego przez C. Van Lul i P. Cottina, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu francuskiego przez D. Colasa, E. de Moustier i E. Armoët, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez L. Cordiego i L. D’Ascię, avvocati dello Stato,
- w imieniu rządu węgierskiego przez M.Z. Fehéra, G. Koósa oraz M.M. Tátrai, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu węgierskiego przez J. Langer, M. Bulterman, C. S. Schillemans oraz M. Gijzen, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu polskiego przez B. Majczynę, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez S. Brandona oraz C. Crane, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez D. Blundella, barrister,

– w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Condou-Durande oraz C. Ladenburgera, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 25 lipca 2018 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 33 ust. 2 lit. a) i art. 52 akapit pierwszy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2013, L 180, s. 60, zwanej dalej „dyrektywą proceduralną”), a także art. 4 i 18 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).
- 2 Wnioski te zostały przedstawione w ramach czterech sporów, pomiędzy Basharem Ibrahimem (sprawa C-297/17), Mahmudem Ibrahimem, Fadwą Ibrahim, Bushrem Ibrahimem i małoletnimi dziećmi: Mohammadem i Ahmadem Ibrahimami (sprawa C-318/17) oraz Nisreen Sharqawi i jej małoletnimi dziećmi: Yazanem i Hosamem Fattayrji (sprawa C-319/17) a Bundesrepublik Deutschland (Republiką Federalną Niemiec), a także pomiędzy Bundesrepublik Deutschland a Tausem Magamadovem (sprawa C-438/17), dotyczących decyzji wydanych przez Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (federalny urząd ds. migracji i uchodźców, Niemcy) (zwany dalej „urzędem”), w których odmówiono zainteresowanym prawa do azylu.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

- 3 Artykuł 3 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”), zatytułowany „Zakaz tortur”, stanowi:

„Nikt nie może być poddany torturom ani niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu”.

Prawo Unii

Karta

- 4 Zgodnie z art. 1 karty, zatytułowanym „Godność człowieka”:

„Godność człowieka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona”.

- 5 Artykuł 4 karty, zatytułowany „Zakaz tortur i niehumanicznego lub poniżającego traktowania albo karania”, stanowi:

„Nikt nie może być poddany torturom ani niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu”.

6 Artykuł 18 karty, zatytułowany „Prawo do azylu”, stanowi:

„Gwarantuje się prawo do azylu z poszanowaniem zasad Konwencji [dotyczącej statusu uchodźców, podpisanej w Genewie w dniu 28 lipca 1951 r. (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, s. 150, nr 2545 (1954))] i Protokołu z 31 stycznia 1967 roku [dotyczącego] statusu uchodźców oraz zgodnie z Traktatem o Unii Europejskiej i Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (zwanym dalej »traktatami«)».

7 Artykuł 47 karty, zatytułowany „Prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu”, stanowi w akapicie pierwszym:

„Każdy, kogo [czyje] prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule”.

8 Artykuł 51 karty, zatytułowany „Zakres zastosowania”, stanowi w ust. 1:

„Postanowienia niniejszej karty mają zastosowanie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii przy poszanowaniu zasady pomocniczości oraz do państw członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. Szanują one zatem prawa, przestrzegają zasad i popierają ich stosowanie zgodnie ze swymi odpowiednimi uprawnieniami i w poszanowaniu granic kompetencji Unii powierzonych jej w traktatach”.

9 Artykuł 52 karty, zatytułowany „Zakres i wykładnia praw i zasad”, stanowi w ust. 3:

„W zakresie, w jakim niniejsza karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w [EKPC], ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę konwencję. Niniejsze postanowienie nie stanowi przeszkody, aby prawo Unii przyznawało szerszą ochronę”.

Dyrektywa w sprawie kwalifikowania

10 Artykuł 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz.U. 2011, L 337, s. 9, zwanej dalej „dyrektywą w sprawie kwalifikowania”) stanowi:

„Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

a) »ochrona międzynarodowa« oznacza status uchodźcy lub status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej [...];

[...]

d) »uchodźca« oznacza obywatela państwa trzeciego, który na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do szczególnej grupy społecznej przebywa poza państwem swojego obywatelstwa i nie może lub nie chce z powodu tej obawy korzystać z ochrony tego państwa, lub bezpaństwowca, który przebywając z takich samych powodów jak wyżej poza państwem swojego dawnego miejsca zwykłego pobytu, nie może lub nie chce z powodu tej obawy powrócić do tego państwa i do którego nie ma zastosowania art. 12;

- e) »status uchodźcy« oznacza uznanie przez państwo członkowskie obywatela państwa trzeciego albo bezpaństwowca za uchodźcę;
- f) »osoba kwalifikująca się do otrzymania ochrony uzupełniającej« oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który nie kwalifikuje się do uznania go za uchodźcę, lecz co do którego wykazano zasadnie, że jeśli wróci do swojego kraju pochodzenia, a w przypadku bezpaństwowca – do państwa swojego dawnego miejsca zwykłego pobytu, może mu rzeczywiście grozić poważna krzywda określona w art. 15, i do którego nie ma zastosowania art. 17 ust. 1 i 2 oraz który nie może lub ze względu na takie ryzyko nie chce korzystać z ochrony tego państwa;
- g) »status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej« oznacza uznanie przez państwo członkowskie obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca za osobę kwalifikującą się do otrzymania ochrony uzupełniającej;
- h) »wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej« oznacza wniosek do państwa członkowskiego o ochronę złożony przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, którego można uznać za osobę ubiegającą się o status uchodźcy lub status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej, a który nie występuje wyraźnie o inny rodzaj ochrony pozostający poza zakresem stosowania niniejszej dyrektywy i mogący stanowić przedmiot osobnego wniosku;

[...]”.

- 11 W rozdziale II dyrektywy w sprawie kwalifikowania określono warunki przeprowadzania oceny wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.
- 12 Częścią tego rozdziału II jest art. 4 dyrektywy w sprawie kwalifikowania, zatytułowany „Ocena faktów i okoliczności”, którego ust. 3 stanowi:

„Ocena wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jest przeprowadzana indywidualnie dla każdego przypadku i obejmuje m.in.:

- a) wszystkie istotne fakty odnoszące się do kraju pochodzenia w momencie podejmowania decyzji w sprawie wniosku, w tym również przepisy ustawowe i wykonawcze kraju pochodzenia oraz sposoby ich wykonywania;
- b) odpowiednie oświadczenia i dokumenty przedstawione przez wnioskodawcę, informujące, czy wnioskodawca doznał lub może doznać prześladowań lub poważnej krzywdy;
- c) indywidualną sytuację i osobiste uwarunkowania wnioskodawcy, w tym takie czynniki jak jego przeszłość, płeć i wiek – by ocenić, czy w świetle osobistych uwarunkowań wnioskodawcy akty, których doświadczył lub na które mógłby zostać narażony, stanowią prześladowanie lub powodują poważną krzywdę;

[...]”.

- 13 W rozdziale III dyrektywy w sprawie kwalifikowania określono warunki, jakie należy spełnić, aby otrzymać status uchodźcy. W tych ramach art. 9 i 10 tej dyrektywy, zatytułowane odpowiednio „Akty prześladowania” i „Powody prześladowania”, określają elementy, które należy wziąć pod uwagę w celu oceny, czy wnioskodawca doznał lub może doznać prześladowań.

- 14 Rozdział IV dyrektywy w sprawie kwalifikowania, zatytułowany „Status uchodźcy”, zawiera art. 13, zatytułowany „Nadanie statusu uchodźcy”, który stanowi:

„Państwa członkowskie nadają status uchodźcy obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi, który kwalifikuje się do otrzymania takiego statusu zgodnie z rozdziałem II i III”.

- 15 Rozdziały V i VI dyrektywy w sprawie kwalifikowania określają odpowiednio warunki objęcia ochroną uzupełniającą oraz status nadany przez tę ochronę.
- 16 W rozdziale VII dyrektywy w sprawie kwalifikowania, który zawiera artykuły 20–35, określono zakres ochrony międzynarodowej.

Rozporządzenia Dublin II i rozporządzenia Dublin III

- 17 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (Dz.U. 2013, L 180, s. 31, zwane dalej „rozporządzeniem Dublin III”), uchyliło i zastąpiło rozporządzenie Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiające kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz.U. 2003, L 50, s. 1, zwane dalej „rozporządzeniem Dublin II”).
- 18 O ile rozporządzenie Dublin II ustanawiało, zgodnie z jego art. 1 w związku z art. 2 lit. c), wyłącznie kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu w rozumieniu Konwencji dotyczącej statusu uchodźców, podpisanej w Genewie w dniu 28 lipca 1951 r. (zwanej dalej „konwencją genewską”), o tyle celem rozporządzenia Dublin III, jak wynika z jego art. 1, jest ustanowienie kryteriów i mechanizmów w odniesieniu do wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, które – zgodnie z definicją zawartą w art. 2 lit. b) rozporządzenia Dublin III, który odsyła do definicji zawartej w art. 2 lit. h) dyrektywy w sprawie kwalifikowania – stanowią wnioski o udzielenie statusu uchodźcy lub statusu osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej.
- 19 Artykuł 18 ust. 1 lit. d) rozporządzenia Dublin III przewiduje, że odpowiedzialne państwo członkowskie na podstawie niniejszego rozporządzenia jest zobowiązane do wtórnego przejścia obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, którego wniosek został odrzucony i który złożył wniosek w innym państwie członkowskim lub który przebywa na terytorium innego państwa członkowskiego bez dokumentu pobytu.
- 20 Artykuł 49 rozporządzenia Dublin III, zatytułowany „Wejście w życie i obowiązywanie”, stanowi:

„Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się do wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych od pierwszego dnia następującego po upływie sześciu miesięcy od jego wejścia w życie [i] od tego dnia niniejsze rozporządzenie będzie stosowane do każdego wniosku o przejście lub wtórne przejście wnioskodawców, niezależnie od tego, kiedy został złożony wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej. Państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przed tą datą ustala się zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu [Dublin II].

[...]”.

Dyrektywa 2005/85 i dyrektywa proceduralna

21 Dyrektywa proceduralna stanowi przekształcenie dyrektywy Rady 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich (Dz.U. 2005, L 326, s. 13).

22 Zgodnie z art. 1 dyrektywy 2005/85 jej celem jest ustanowienie minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich. Artykuł 2 lit. b) tej dyrektywy definiował pojęcie „wniosku o udzielenie azylu” w ten sposób, że oznacza on wniosek złożony przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który to wniosek może być rozumiany jako wniosek o zapewnienie przez państwo członkowskie ochrony międzynarodowej na podstawie konwencji genewskiej.

23 Artykuł 25 dyrektywy 2005/85 stanowił:

„1. Oprócz przypadków, w których wniosek nie jest rozpatrywany zgodnie z rozporządzeniem [Dublin II], nie wymaga się, aby państwa członkowskie rozpatrywały, czy wnioskodawca spełnia warunki statusu uchodźcy [...], w przypadku, gdy wniosek jest uznany za niedopuszczalny na mocy niniejszego artykułu.

2. Państwa członkowskie mogą uznawać wniosek o udzielenie azylu za niedopuszczalny na mocy niniejszego artykułu, jeżeli:

a) inne państwo członkowskie przyznało już status uchodźcy;

[...]”.

24 Zgodnie z art. 1 dyrektywy proceduralnej jej celem jest ustanowienie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy w sprawie kwalifikowania.

25 Zgodnie z art. 2 lit. b) dyrektywy proceduralnej „wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej” oznacza wniosek o ochronę ze strony państwa członkowskiego, z którym występuje obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec, którego można uznać za osobę ubiegającą się o status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej i który nie występuje wyraźnie o inny rodzaj ochrony, pozostający poza zakresem dyrektywy w sprawie kwalifikowania, o który można osobno wystąpić.

26 Artykuł 10 ust. 2 dyrektywy proceduralnej stanowi:

„Rozpatrując wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, organ rozstrzygający ustala najpierw, czy wnioskodawców można zakwalifikować jako uchodźców, a jeśli nie, czy wnioskodawcy kwalifikują się do objęcia ich ochroną uzupełniającą”.

27 Artykuł 33 tej dyrektywy, zatytułowany „Wnioski niedopuszczalne”, stanowi:

„1. Oprócz przypadków, w których wniosek nie jest rozpatrywany zgodnie z rozporządzeniem [Dublin III], od państw członkowskich nie wymaga się oceny, czy wnioskodawca kwalifikuje się do objęcia go ochroną międzynarodową zgodnie z dyrektywą [w sprawie kwalifikowania], w przypadku gdy wniosek jest uznany za niedopuszczalny na mocy niniejszego artykułu.

2. Państwa członkowskie mogą uznać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny wyłącznie jeżeli:

a) inne państwo członkowskie udzieliło już ochrony międzynarodowej;

[...]

d) wniosek jest kolejnym wnioskiem i nie zaistniały ani nie zostały przedstawione przez wnioskodawcę żadne nowe elementy lub oceny [okoliczności faktyczne dotyczące oceny mającej na celu ustalenie], czy wnioskodawca kwalifikuje się jako beneficjent ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy [w sprawie kwalifikowania] [...];

[...]”.

28 Artykuł 40 dyrektywy proceduralnej, zatytułowany „Kolejne wnioski”, w ust. 2–4 przewiduje:

„2. Do celów podjęcia decyzji w sprawie dopuszczalności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z art. 33 ust. 2 lit. d) kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej jest poddawany najpierw wstępnemu rozpatrzeniu, czy zaistniały lub zostały przedstawione przez wnioskodawcę nowe elementy lub ustalenia [okoliczności faktyczne] odnoszące się do rozpatrzenia [do oceny mającej na celu ustalenie], czy wnioskodawca kwalifikuje się jako beneficjent ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy [w sprawie kwalifikowania].

3. Jeżeli we wstępnym rozpatrzeniu, o którym mowa w ust. 2, stwierdza się, że zaistniały lub zostały przedstawione przez wnioskodawcę nowe elementy lub ustalenia [okoliczności faktyczne], znacząco zwiększające prawdopodobieństwo, że wnioskodawca kwalifikuje się jako beneficjent ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy [w sprawie kwalifikowania], wniosek jest rozpatrywany dalej zgodnie z rozdziałem II. Państwa członkowskie mogą również postanowić o dalszym rozpatrywaniu kolejnego wniosku z innych powodów.

4. Państwa członkowskie mogą postanowić, że wniosek będzie dalej rozpatrywany jedynie wtedy, gdy dany wnioskodawca nie ze swej winy nie był w stanie powołać się na okoliczności, o których mowa w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu w trakcie uprzedniego postępowania, w szczególności wykonując prawo do skutecznego środka zaskarżenia zgodnie z art. 46”.

29 Artykuł 51 ust. 1 dyrektywy proceduralnej stanowi:

„Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. 1–30, art. 31 ust. 1, 2, 6–9, art. 32–46, art. 49 i 50 oraz załącznika I najpóźniej do dnia 20 lipca 2015 r. Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów”.

30 Zgodnie z art. 52 akapit pierwszy dyrektywy proceduralnej:

„Państwa członkowskie stosują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne, o których mowa w art. 51 ust. 1, do wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych po dniu 20 lipca 2015 r. lub wcześniej oraz do procedur cofnięcia ochrony międzynarodowej wszczętych po dniu [20 lipca 2015 r.] lub wcześniej. Wnioski złożone przed dniem 20 lipca 2015 r. oraz procedury cofnięcia statusu uchodźcy wszczęte przed tą datą regulowane są przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi, przyjętymi zgodnie z dyrektywą [2005/85]”.

- 31 Artykuł 53 akapit pierwszy dyrektywy proceduralnej przewiduje, że dyrektywa 2005/85 traci moc w odniesieniu do państw członkowskich, które są związane dyrektywą proceduralną, ze skutkiem od dnia 21 lipca 2015 r., bez uszczerbku dla obowiązków państw członkowskich dotyczących terminu transpozycji do prawa krajowego tej dyrektywy, określonego w załączniku II część B.
- 32 Artykuł 54 akapit pierwszy dyrektywy proceduralnej stanowi, że „wchodzi [ona] w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*”, co miało miejsce w dniu 29 czerwca 2013 r.

Prawo niemieckie

- 33 Paragraf 29 Asylgesetz (ustawy o prawie azylu, zwanej dalej „AsylG”), zmienionej ze skutkiem od dnia 6 sierpnia 2016 r. przez Integrationsgesetz (ustawę o integracji) z dnia 31 lipca 2016 r. (BGBl. 2016 I, s. 1939, zwaną dalej „Integrationsgesetz”), jest zatytułowany „Wnioski niedopuszczalne” i przewiduje:

„(1) Wniosek o udzielenie azylu jest niedopuszczalny, gdy:

1. inne państwo jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu:
 - a) na mocy rozporządzenia [Dublin III] lub
 - b) na podstawie innych przepisów Unii Europejskiej lub umowy międzynarodowej

[...];

2. inne państwo członkowskie Unii Europejskiej udzieliło już cudzoziemcowi ochrony międzynarodowej, o której mowa w § 1 ust. 1 pkt 2;

[...]”.

- 34 Paragraf 77 ust. 1 AsylG stanowi:

„W sporach objętych zakresem stosowania niniejszej ustawy sąd opiera się na stanie faktycznym i prawnym istniejącym w chwili ostatniej rozprawy; jeżeli sąd orzeka bez odbycia rozprawy, opiera się na stanie faktycznym i prawnym istniejącym w chwili wydania orzeczenia [...]”.

Spory w postępowaniach głównych i pytania prejudycjalne

Sprawy połączone C-297/17, C-318/17 i C-319/17

- 35 Skarżącymi w postępowaniu głównym są osoby ubiegające się o azyl, które zamieszkiwały w Syrii jako palestyńscy bezpaństwowcy.
- 36 Bashar Ibrahim, skarżący w postępowaniu głównym w sprawie C-297/17, jest synem Mahmuda Ibrahima oraz Fadwy Ibrahim, a także bratem trojga innych dzieci tych ostatnich, którzy, podobnie jak ich rodzice, mają status skarżących w postępowaniu głównym w sprawie C-318/17. Nisreen Sharqawi i jej małoletnie dzieci są skarżącymi w postępowaniu głównym w sprawie C-319/17.
- 37 Zainteresowani opuścili Syrię w 2012 r. i dotarli do Bułgarii, gdzie na mocy decyzji z dnia 26 lutego i 7 maja 2013 r. przyznano im ochronę uzupełniającą. W listopadzie 2013 r. przez Rumunię, Węgry i Austrię przybyli do Niemiec, gdzie w dniu 29 listopada 2013 r. złożyli kolejne wnioski o udzielenie azylu.

- 38 W dniu 22 stycznia 2014 r. urząd skierował wnioski o przejęcie zainteresowanych do bułgarskiego organu ds. uchodźców, który oddalił je w pismach z dnia 28 stycznia i 10 lutego 2014 r. Zdaniem tego ostatniego organu ochrona uzupełniająca już przyznana skarżącym w postępowaniu głównym w Bułgarii sprawia, że w niniejszym przypadku nie ma zastosowania przewidziana w rozporządzeniu Dublin III procedura wtórnego przejęcia. Ponadto właściwym organem bułgarskim jest lokalna policja graniczna.
- 39 Decyzjami z dnia 27 lutego i z dnia 19 marca 2014 r. urząd odmówił udzielenia zainteresowanym azylu, nie zbadawszy co do istoty ich wniosków z tego powodu, że pochodzili z bezpiecznego państwa trzeciego. Urząd nakazał ich wydalenie do granicy bułgarskiej.
- 40 Wyrokami wydanymi, odpowiednio, w dniach 20 maja i 22 lipca 2014 r. Verwaltungsgericht Trier (sąd administracyjny w Trewirze, Niemcy) oddalił skargi wniesione na te decyzje.
- 41 Wyrokami z dnia 18 lutego 2016 r. Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz (wyższy sąd administracyjny dla Nadrenii-Palatynatu, Niemcy) uchylił nakazy wydalenia zainteresowanych do granicy bułgarskiej, lecz w pozostałym zakresie oddalił skierowane do niego wnioski. Zdaniem tego ostatniego sądu słusznie odmówiono zainteresowanym prawa do azylu w Niemczech, gdyż przybyli oni do tego państwa członkowskiego z bezpiecznego państwa trzeciego, a mianowicie z Austrii. Wspomniane decyzje o wydaleniu do granicy bułgarskiej są jednak niezgodne z prawem, ponieważ nie zostało wykazane, że Republika Bułgarii nadal będzie gotowa wtórnice przejąć skarżących.
- 42 Skarżący w postępowaniu głównym wnieśli odwołanie od tych orzeczeń o częściowym oddaleniu ich wniosków do Bundesverwaltungsgericht (federalnego sądu administracyjnego, Niemcy). Twierdzą oni w szczególności, że zgodnie z art. 49 akapit drugi zdanie drugie rozporządzenia Dublin III ich sytuacja wciąż objęta jest zakresem rozporządzenia Dublin II i że rozporządzenie to nadal ma zastosowanie, nawet po udzieleniu im ochrony uzupełniającej. Tymczasem na mocy przepisów rozporządzenia Dublin II pierwotna odpowiedzialność Republiki Bułgarii została przeniesiona na Republikę Federalną Niemiec w trakcie przewidzianego w tym rozporządzeniu postępowania.
- 43 Republika Federalna Niemiec uważa, że wnioski o udzielenie azylu rozpatrywane w postępowaniu głównym są już niedopuszczalne zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 2 AsylG, którego treść odpowiada treści art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy proceduralnej.
- 44 Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny) zauważa, że urząd nie może odmówić rozpatrzenia wniosków o azyl, uzasadniając to tym, że skarżący przybyli z bezpiecznego państwa trzeciego. Ponieważ bowiem prawo krajowe powinno być interpretowane zgodnie z prawem Unii, bezpiecznym państwem trzecim może być tylko państwo, które nie jest państwem członkowskim Unii. Należy zatem ustalić, czy sporne decyzje można uznać za decyzje o odrzuceniu ze względu na niedopuszczalność wniosków o azyl na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 AsylG.
- 45 W tych okolicznościach Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny) postanowił zawiesić postępowania i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi, brzmiącymi identycznie w każdej ze spraw C-297/17, C-318/17 oraz C-319/17:
- „1) Czy przepis przejściowy zawarty w art. 52 akapit pierwszy dyrektywy [proceduralnej] stoi na przeszkodzie stosowaniu uregulowania krajowego, zgodnie z którym – w ramach transpozycji zawartego w art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy [proceduralnej] upoważnienia rozszerzonego w porównaniu do poprzedzającego uregulowania – wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej jest niedopuszczalny, jeżeli wnioskodawcy w innym państwie członkowskim przyznano ochronę uzupełniającą w zakresie, w jakim uregulowanie krajowe, z uwagi na brak krajowych przepisów przejściowych, znajduje zastosowanie także do wniosków złożonych przed dniem 20 lipca 2015 r.?

Czy przepis przejściowy zawarty w art. 52 akapit pierwszy dyrektywy [proceduralnej] zezwala państwom członkowskim w szczególności na transpozycję rozszerzonego upoważnienia z art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy [proceduralnej] ze skutkiem wstecznym, w następstwie czego niedopuszczalne są także wnioski o udzielenie azylu złożone przed krajową transpozycją tego rozszerzonego upoważnienia, które jednak w momencie transpozycji nie zostały jeszcze ostatecznie rozstrzygnięte?

- 2) Czy art. 33 dyrektywy [proceduralnej] przyznaje państwom członkowskim prawo wyboru w kwestii odrzucenia wniosku o udzielenie azylu z uwagi na niedopuszczalność ze względu na istnienie odmiennej podstawy odpowiedzialności międzynarodowej (rozporządzenia Dublin) lub na mocy art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy [proceduralnej]?
- 3) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie drugie: czy prawo Unii stoi na przeszkodzie odrzuceniu przez państwo członkowskie, w ramach transpozycji upoważnienia zawartego w art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy [proceduralnej], wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej z uwagi na niedopuszczalność ze względu na udzielenie ochrony uzupełniającej w innym państwie członkowskim, gdy:
 - a) wnioskodawca ubiega się o wzmocnienie ochrony uzupełniającej udzielonej mu w innym państwie członkowskim (nadanie statusu uchodźcy), a procedura azylowa w tym innym państwie członkowskim była i nadal jest obciążona systemowymi nieprawidłowościami, lub
 - b) konstrukcja ochrony międzynarodowej, a mianowicie warunki życiowe osób korzystających z ochrony uzupełniającej w tym innym państwie członkowskim, które udzieliło już wnioskodawcy ochrony uzupełniającej:
 - naruszają art. 4 [karty] i art. 3 EKPC; lub
 - nie spełniają wymogów określonych w art. 20 i nast. dyrektywy [w sprawie kwalifikowania], chociaż jeszcze nie naruszają art. 4 [karty] i art. 3 EKPC?
- 4) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie trzecie lit. b): czy dotyczy to także sytuacji, w której osoby korzystające z ochrony uzupełniającej nie otrzymują żadnych świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania lub otrzymują je w znacznie ograniczonym zakresie w porównaniu do innych państw członkowskich, jednakże w tym zakresie nie są traktowane inaczej niż obywatele owego państwa członkowskiego?
- 5) W razie udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie drugie:
 - a) Czy rozporządzenie Dublin III znajduje zastosowanie w postępowaniu o udzielenie ochrony międzynarodowej, gdy wniosek o udzielenie azylu złożono przed dniem 1 stycznia 2014 r., lecz wniosek o wtórne przejęcie złożono dopiero po dniu 1 stycznia 2014 r., a wnioskodawca uprzednio (w lutym 2013 r.) uzyskał już ochronę uzupełniającą w państwie członkowskim, do którego skierowano wniosek o wtórne przejęcie?
 - b) Czy z rozporządzeń dublińskich można wywieść – dorozumiane – przeniesienie odpowiedzialności na państwo członkowskie ubiegające się o wtórne przejęcie wnioskodawcy, gdy odpowiedzialne państwo członkowskie, do którego skierowano zgłoszony we właściwym terminie wniosek, odmówiło wtórnego przejęcia na podstawie przepisów dublińskich, a zamiast tego powołało się na umowę międzynarodową o readmisji?”.

Sprawa C-438/17

- ⁴⁶ Taus Magamadov, ubiegający się o azyl obywatel rosyjski, będący według jego własnych informacji narodowości czeczeńskiej, przybył w 2007 r. do Polski, gdzie decyzją z dnia 13 października 2008 r. przyznano mu ochronę uzupełniającą. W czerwcu 2012 r. wraz z małżonką i dzieckiem przybył do Niemiec, gdzie w dniu 19 czerwca 2012 r. złożył wniosek o udzielenie azylu.

- 47 W dniu 13 lutego 2013 r. urząd skierował wniosek o wtórne przejście zainteresowanego i jego rodziny do organów polskich, które w dniu 18 lutego 2013 r. zadeklarowały chęć ich wtórnego przejścia.
- 48 Decyzją z dnia 13 marca 2013 r. urząd uznał, bez rozpatrywania sprawy co do istoty, że wnioski o udzielenie azylu złożone przez T. Magamadova i jego rodzinę są niedopuszczalne ze względu na fakt, że państwem odpowiedzialnym za rozpatrzenie tych wniosków jest Rzeczpospolita Polska, i nakazał przekazanie zainteresowanych do Polski. Ponieważ przekazanie nie nastąpiło w wyznaczonym terminie ze względu na problemy zdrowotne, jakie napotkała małżonka T. Magamadova, urząd decyzją z dnia 24 września 2013 r. cofnął swoją decyzję z dnia 13 marca 2013 r. ze względu na to, że Republika Federalna Niemiec stała się państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie wspomnianych wniosków z uwagi na upływ tego terminu. Decyzją z dnia 23 czerwca 2014 r. urząd odmówił udzielenia T. Magamadowowi ochrony międzynarodowej i prawa do azylu z tego względu, że przyjechał on do Niemiec z bezpiecznego państwa trzeciego, a mianowicie z Polski, i nakazał jego wydalenie do tego państwa.
- 49 Wyrokiem z dnia 19 maja 2015 r. Verwaltungsgericht Potsdam (sąd administracyjny w Poczdamie, Niemcy) oddalił skargę wniesioną na tę decyzję.
- 50 Wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2016 r. Oberverwaltungsgericht Berlin-Brandenburg (wyższy sąd administracyjny w Berlinie-Brandenburgii, Niemcy) uchylił decyzję urzędu z dnia 23 czerwca 2014 r. Stwierdził on bowiem, że zasada, zgodnie z którą prawo do azylu nie może zostać przyznane cudzoziemcowi przybyłemu z państwa bezpiecznego, nie znajduje zastosowania w sprawie w postępowaniu głównym ze względu na odstępstwo przewidziane w § 26a ust. 1 zdanie trzecie pkt 2 AsylG, zgodnie z którym zasada bezpiecznego państwa trzeciego nie ma zastosowania, gdy, tak jak w niniejszym przypadku, Republika Federalna Niemiec stała się odpowiedzialna za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony zainteresowanemu na podstawie prawa Unii. Ponieważ wniosek o udzielenie azylu rozpatrywany w postępowaniu głównym został złożony przed dniem 20 lipca 2015 r., zastosowanie znajduje dyrektywa 2005/85. Jednak dyrektywa ta dopuszcza odrzucenie przez państwo członkowskie wniosku o udzielenie azylu bez rozpatrywania sprawy co do istoty tylko w przypadku, gdy inne państwo członkowskie przyznało zainteresowanej osobie status uchodźcy.
- 51 Republika Federalna Niemiec wniosła rewizję od tego wyroku do Bundesverwaltungsgericht (federalnego sądu administracyjnego). Utrzymuje ona w szczególności, że rozpatrywany w postępowaniu głównym wniosek o udzielenie azylu jest niedopuszczalny na podstawie § 29 ust. 1 pkt 2 AsylG, zmienionego przez Integrationsgesetz, w związku z tym że T. Magamadowowi udzielono ochrony międzynarodowej w Polsce. Zainteresowany twierdzi natomiast, że złożony przez niego w dniu 19 czerwca 2012 r. wniosek o udzielenie azylu nie jest niedopuszczalny, gdyż Rzeczpospolita Polska nie przyznała mu statusu uchodźcy, a jedynie zwykłą ochronę uzupełniającą.
- 52 Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny) twierdzi, że urząd nie może odmówić rozpatrzenia wniosku o azyl, uzasadniając to tym, że skarżący przybył z bezpiecznego państwa trzeciego. Ponieważ bowiem prawo krajowe powinno być interpretowane zgodnie z prawem Unii, bezpiecznym państwem trzecim może być tylko państwo, które nie jest państwem członkowskim Unii. Należy zatem ustalić, czy sporną decyzję można uznać za decyzję o odrzuceniu ze względu na niedopuszczalność wniosku o azyl na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 AsylG.
- 53 W tych okolicznościach Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy przepis przejściowy zawarty w art. 52 akapit pierwszy dyrektywy [proceduralnej] stoi na przeszkodzie stosowaniu uregulowania krajowego, zgodnie z którym – w ramach transpozycji zawartego w art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy [proceduralnej] upoważnienia rozszerzonego w porównaniu do poprzedzającego uregulowania – wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej jest niedopuszczalny, jeżeli wnioskodawcy w innym państwie członkowskim

przyznano ochronę uzupełniającą, w zakresie, w jakim uregulowanie krajowe, z uwagi na brak krajowych przepisów przejściowych, znajduje zastosowanie także do wniosków złożonych przed dniem 20 lipca 2015 r.? Czy jest tak w każdym razie wtedy, gdy zgodnie z art. 49 rozporządzenia [Dublin III] wniosek o udzielenie azylu podlega jeszcze w pełni zakresowi stosowania rozporządzenia [Dublin II]?

- 2) Czy przepis przejściowy zawarty w art. 52 akapit pierwszy dyrektywy [proceduralnej] zezwala państwom członkowskim w szczególności na transpozycję rozszerzonego upoważnienia z art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy [proceduralnej] ze skutkiem wstecznym, w następstwie czego niedopuszczalne są także wnioski o udzielenie azylu złożone przed krajową transpozycją tego rozszerzonego upoważnienia, które jednak w momencie transpozycji nie zostały jeszcze ostatecznie rozstrzygnięte?”.

Postępowanie przed Trybunałem

- 54 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 9 czerwca 2017 r. sprawy C-297/17, C-318/17 i C-319/17 zostały połączone do celów pisemnego i ustnego etapu postępowania, jak również do celów wydania wyroku, ponieważ pytania prejudycjalne w tych trzech sprawach są identyczne. Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 30 stycznia 2018 r. wspomniane sprawy oraz sprawa C-438/17 zostały połączone do celów ustnego etapu postępowania, jak również do celów wydania wyroku.
- 55 We wnioskach o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym sąd odsyłający wniósł o zastosowanie trybu przyspieszonego, zgodnie z art. 105 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem. Wnioski te zostały oddalone postanowieniami prezesa Trybunału z dnia 14 lipca 2017 r., Ibrahim i in. (C-297/17, C-318/17 i C-319/17, niepublikowanym, EU:C:2017:561), a także z dnia 19 września 2017 r., Magamadov (C-438/17, niepublikowanym, EU:C:2017:723).

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego w sprawach C-297/17, C-318/17 i C-319/17 oraz pytań w sprawie C-438/17

- 56 Poprzez te pytania, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 52 akapit pierwszy dyrektywy proceduralnej należy interpretować w ten sposób, że pozwala on państwom członkowskim przewidzieć natychmiastowe stosowanie przepisu prawa krajowego transponującego art. 33 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy do wniosków o udzielenie azylu, w sprawie których nie wydano jeszcze ostatecznych decyzji, a które zostały złożone przed dniem 20 lipca 2015 r. oraz przed wejściem w życie tego przepisu prawa krajowego. W sprawie C-438/17 sąd odsyłający zastanawia się ponadto, czy jest tak również wtedy, gdy wniosek o udzielenie azylu został złożony przed wejściem w życie dyrektywy proceduralnej i gdy podlega on jeszcze w pełni, zgodnie z art. 49 rozporządzenia Dublin III, zakresowi stosowania rozporządzenia Dublin II.
- 57 Zgodnie z art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy proceduralnej państwa członkowskie mogą uznać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny, jeżeli inne państwo członkowskie udzieliło już ochrony międzynarodowej.
- 58 Przewidując możliwość odrzucenia przez państwo członkowskie takiego wniosku jako niedopuszczalnego także w sytuacjach, w których wnioskodawcy udzielono jedynie ochrony uzupełniającej w innym państwie członkowskim, przepis ten rozszerza możliwość przewidzianą poprzednio w art. 25 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/85, który zezwalał na takie odrzucenie wyłącznie w przypadku, gdy wnioskodawcy przyznano w innym państwie członkowskim status uchodźcy.

- 59 Jak wynika z art. 51 ust. 1 dyrektywy proceduralnej, państwa członkowskie zobowiązane były wprowadzić w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do zastosowania się między innymi do art. 33 tej dyrektywy najpóźniej do dnia 20 lipca 2015 r. Ponadto zgodnie z art. 53 akapit pierwszy dyrektywy proceduralnej dyrektywa 2005/85 została uchylona ze skutkiem od dnia 21 lipca 2015 r.
- 60 Artykuł 52 akapit pierwszy dyrektywy proceduralnej zawiera przepisy przejściowe.
- 61 Tak więc zgodnie z art. 52 akapit pierwszy zdanie pierwsze tej dyrektywy państwa członkowskie stosują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne, o których mowa w art. 51 ust. 1, do wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych „po dniu 20 lipca 2015 r. lub wcześniej” oraz do procedur cofnięcia ochrony międzynarodowej wszczętych po tej dacie lub wcześniej.
- 62 Artykuł 52 akapit pierwszy zdanie drugie dyrektywy proceduralnej stanowi, że wnioski złożone „przed dniem 20 lipca 2015 r.” oraz procedury cofnięcia statusu uchodźcy wszczęte przed tą datą są regulowane przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi przyjętymi zgodnie z dyrektywą 2005/85.
- 63 Z analizy poprzedzających przyjęcie dyrektywy proceduralnej prac przygotowawczych, a w szczególności z porównania stanowiska Rady (UE) nr 7/2013 w pierwszym czytaniu w sprawie przyjęcia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej, przyjętego w dniu 6 czerwca 2013 r. (Dz.U. 2013, C 179 E, s. 27), z wnioskiem dotyczącym dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie minimalnych norm dotyczących procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej w państwach członkowskich [COM(2009) 554 wersja ostateczna] wynika, że zawarte w art. 52 akapit pierwszy zdanie pierwsze wyrażenie „lub wcześniej” zostało dodane w toku procesu legislacyjnego (wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, pkt 71).
- 64 W konsekwencji, mimo rozbieżności między zdaniami pierwszym i drugim z art. 52 akapit pierwszy dyrektywy proceduralnej, ze wspomnianych prac przygotowawczych wynika, że zamiarem prawodawcy Unii było umożliwienie państwom członkowskim, które sobie tego życzyły, stosowania przepisów wdrażających tę dyrektywę, ze skutkiem natychmiastowym, do wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych przed dniem 20 lipca 2015 r. (wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, pkt 72).
- 65 Ponadto żaden fragment wspomnianych prac przygotowawczych nie wskazuje, by prawodawca Unii zamierzał ograniczyć to uprawnienie, które art. 52 akapit pierwszy dyrektywy proceduralnej oferuje państwom członkowskim, jedynie do przepisów, które są korzystniejsze dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową niż przepisy wcześniej przyjęte w celu transpozycji dyrektywy 2005/85.
- 66 Jednak o ile art. 52 akapit pierwszy dyrektywy proceduralnej zezwolił państwom członkowskim na stosowanie przepisów wdrażających tę dyrektywę do wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych przed 20 lipca 2015 r., o tyle ich do tego nie zobowiązał. Z uwagi na fakt, że poprzez użycie wyrażenia „wszczętych po dniu 20 lipca 2015 r. lub wcześniej” przepis ten oferuje różne możliwości stosowania w aspekcie czasowym, istotne jest – by przy wdrażaniu prawa Unii były przestrzegane zasady pewności prawa i równości wobec prawa oraz by osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową były w ten sposób chronione przed arbitralnym traktowaniem – żeby każde państwo członkowskie związane wspomnianą dyrektywą rozpatrywało w sposób przewidywalny i jednolity wszystkie wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej złożone na jego terytorium w tym samym czasie (zob. podobnie wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, pkt 73).
- 67 Z postanowień odsyłających wynika, że przepis, za pomocą którego została transponowana do prawa niemieckiego dodatkowa podstawa niedopuszczalności przewidziana w art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy proceduralnej, a mianowicie art. 29 ust. 1 pkt 2 AsylG, wszedł w życie z dniem 6 sierpnia 2016 r. oraz

że w braku krajowych przepisów przejściowych sąd odsyłający powinien zgodnie z art. 77 ust. 1 zdanie pierwsze AsylG oprzeć swą rozstrzygnięcie w sporach w postępowaniach głównych na stanie faktycznym i prawnym istniejącym w chwili ostatniej rozprawy przed tym sądem, a jeżeli rozprawa się nie odbyła – w chwili wydania orzeczenia, czyli w konsekwencji na art. 29 AsylG w brzmieniu obowiązującym w tej dacie, chyba że art. 52 akapit pierwszy dyrektywy proceduralnej stoi na przeszkodzie natychmiastowemu stosowaniu tej wersji do wniosków, które zostały złożone przed wejściem w życie dyrektywy, lecz w sprawie których nie wydano jeszcze ostatecznej decyzji.

- 68 W tym względzie należy stwierdzić, po pierwsze, że przepis krajowy taki jak art. 77 ust. 1 zdanie pierwsze AsylG zapewnia, by wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, które zostały złożone na terytorium Niemiec w tym samym czasie i w sprawie których nie wydano jeszcze ostatecznej decyzji w chwili wejścia w życie art. 29 ust. 1 pkt 2 AsylG, były rozpatrywane w sposób przewidywalny i jednolity.
- 69 Po drugie, jak wynika z rozważań przedstawionych w pkt 64 i 65 niniejszego wyroku, art. 52 akapit pierwszy dyrektywy proceduralnej nie stoi na przeszkodzie temu, by uregulowanie krajowe transponujące przewidzianą w art. 33 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy dodatkową podstawę niedopuszczalności miało, na mocy prawa krajowego, zastosowanie *ratione temporis* do wniosków o udzielenie azylu, które zostały złożone przed dniem 20 lipca 2015 r. oraz przed wejściem w życie tego przepisu transponującego, lecz w sprawie których nie wydano jeszcze ostatecznych decyzji.
- 70 Po trzecie, o ile art. 52 akapit pierwszy dyrektywy proceduralnej nie sprzeciwia się także, co do zasady, natychmiastowemu stosowaniu przepisów tej dyrektywy do wniosków, które zostały złożone przed jej wejściem w życie, o tyle należy jednak stwierdzić, że natychmiastowe zastosowanie dodatkowej podstawy niedopuszczalności przewidzianej w art. 33 ust. 2 lit. a) wspomnianej dyrektywy nie może zostać rozszerzone na sytuację takiej jak rozpatrywana w sprawie C-438/17, w której zarówno wniosek o udzielenie azylu wniesiony w Niemczech jak i wniosek o wtórne przejęcie zostały złożone przed dniem 1 stycznia 2014 r., tak że ten wniosek, zgodnie z art. 49 rozporządzenia Dublin III, podlega jeszcze w pełni zakresowi stosowania rozporządzenia Dublin II.
- 71 W istocie dyrektywa proceduralna, która została przyjęta w tym samym dniu co rozporządzenie Dublin III, przewiduje, podobnie jak to rozporządzenie, rozszerzenie zakresu jej stosowania na wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w stosunku do dyrektywy 2005/85, która poprzedziła tę dyrektywę i która regulowała jedynie procedurę azylową. To w tych szerszych ramach prawnych nastąpiło wprowadzenie przewidzianej w art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy proceduralnej dodatkowej podstawy niedopuszczalności, która umożliwia państwom członkowskim odrzucenie wniosku o udzielenie azylu jako niedopuszczalnego również wtedy, gdy wnioskodawcy przyznano w innym państwie członkowskim nie prawo do azylu, lecz tylko ochronę uzupełniającą.
- 72 Ponadto podczas gdy art. 25 ust. 1 dyrektywy 2005/85 odnosi się do rozporządzenia Dublin II, art. 33 ust. 1 dyrektywy proceduralnej odsyła do rozporządzenia Dublin III.
- 73 Z systematyki rozporządzenia Dublin III i dyrektywy proceduralnej, jak również z brzmienia jej art. 33 ust. 1 tej ostatniej wynika, że przewidziana w art. 33 ust. 2 lit. a) wspomnianej dyrektywy dodatkowa podstawa niedopuszczalności nie ma zastosowania do wniosku o udzielenie azylu, który podlega jeszcze w pełni zakresowi stosowania rozporządzenia Dublin II.
- 74 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze w sprawach C-297/17, C-318/17 i C-319/17 oraz pytania przedstawione w sprawie C-438/17 należy odpowiedzieć, że art. 52 akapit pierwszy dyrektywy proceduralnej należy interpretować w ten sposób, że pozwala on państwom członkowskim przewidzieć natychmiastowe stosowanie przepisu prawa krajowego transponującego art. 33 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy do wniosków o udzielenie azylu, w sprawie których nie wydano jeszcze ostatecznych decyzji, a które zostały złożone przed dniem 20 lipca 2015 r. oraz przed wejściem w życie tego przepisu prawa krajowego. Natomiast art. 52 akapit pierwszy, w świetle w szczególności wspomnianego

art. 33, stoi na przeszkodzie takiemu natychmiastowemu stosowaniu w sytuacji, w której zarówno wnioski o udzielenie azylu, jak i wnioski o wtórne przejęcie zostały złożone przed wejściem w życie dyrektywy proceduralnej i, zgodnie z art. 49 rozporządzenia Dublin III, podlegają jeszcze w pełni zakresowi stosowania rozporządzenia Dublin II.

W przedmiocie pytania drugiego w sprawach C-297/17, C-318/17 i C-319/17

- 75 Z postanowienia odsyłającego wynika, że poprzez to pytanie sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy art. 33 dyrektywy proceduralnej należy interpretować w ten sposób, że pozwala on państwu członkowskim na odrzucenie wniosku o udzielenie azylu jako niedopuszczalnego na podstawie swego ust. 2 lit. a), przy czym państwa członkowskie nie muszą w pierwszej kolejności odwoływać się do przewidzianej w rozporządzeniach Dublin II lub Dublin III procedury przejęcia lub wtórnego przejęcia.
- 76 Zgodnie z art. 33 ust. 1 dyrektywy proceduralnej oprócz przypadków, w których wniosek nie jest rozpatrywany zgodnie z rozporządzeniem Dublin III, od państw członkowskich nie wymaga się oceny, czy wnioskodawca kwalifikuje się do objęcia go ochroną międzynarodową zgodnie z dyrektywą w sprawie kwalifikowania, w przypadku gdy wniosek jest uznany za niedopuszczalny na mocy art. 33 tej dyrektywy. Artykuł 33 w ust. 2 dyrektywy proceduralnej wylicza w sposób wyczerpujący przypadki, w których państwa członkowskie mogą uznać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny.
- 77 Z brzmienia art. 33 ust. 1 dyrektywy proceduralnej, a w szczególności z użycia wyrażenia „[o]prócz przypadków, w których wniosek nie jest rozpatrywany zgodnie z rozporządzeniem [Dublin III]”, a także z celu ekonomii procesowej, do osiągnięcia którego dąży ten przepis, wynika, że w przypadkach wymienionych w art. 33 ust. 2 tej dyrektywy umożliwia ona państwu członkowskim odrzucenie wniosku o ochronę międzynarodową jako niedopuszczalnego, przy czym nie muszą one w pierwszej kolejności odwołać się do przewidzianych w rozporządzeniu Dublin III procedur przejęcia lub wtórnego przejęcia.
- 78 Ponadto, jeśli chodzi o wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej takie jak rozpatrywane w sprawach C-297/17, C-318/17 i C-319/17, które częściowo wchodzą w zakres stosowania rozporządzenia Dublin III, państwo członkowskie może skutecznie zwrócić się do innego państwa członkowskiego o przejęcie bądź wtórne przejęcie – w ramach określonych w tym rozporządzeniu procedur – obywatela państwa trzeciego, który złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w pierwszym z tych państw członkowskich po przyznaniu mu ochrony uzupełniającej w drugim z nich.
- 79 W takiej bowiem sytuacji prawodawca Unii uznał, że odrzucenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej powinno być zapewnione raczej przez decyzję stwierdzającą niedopuszczalność na podstawie art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy proceduralnej, a nie za pomocą decyzji o przekazaniu i nierozpatrzeniu, na podstawie art. 26 rozporządzenia Dublin III (zob. postanowienie z dnia 5 kwietnia 2017 r., Ahmed, C-36/17, EU:C:2017:273, pkt 39, 41).
- 80 W tych okolicznościach na pytanie drugie w sprawach C-297/17, C-318/17 i C-319/17 należy odpowiedzieć, że w sytuacji takiej jak sytuacje rozpatrywane w tych sprawach art. 33 dyrektywy proceduralnej należy interpretować w ten sposób, iż pozwala on państwu członkowskim na odrzucenie wniosku o udzielenie azylu jako niedopuszczalnego na podstawie swego ust. 2 lit. a), przy czym państwa członkowskie nie muszą ani nie mogą w pierwszej kolejności odwołać się do przewidzianych w rozporządzeniu Dublin III procedur przejęcia lub wtórnego przejęcia.

W przedmiocie pytań trzeciego i czwartego w sprawach C-297/17, C-318/17 i C-319/17

- 81 Poprzez te pytania, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza do ustalenia, po pierwsze, czy art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy proceduralnej należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie skorzystało z oferowanej przez ten przepis możliwości odrzucenia jako niedopuszczalnego wniosku o przyznanie statusu uchodźcy z tego względu, że wnioskodawcy udzielono już ochrony uzupełniającej w innym państwie członkowskim, w przypadku gdy warunki życia beneficjentów ochrony uzupełniającej w tym innym państwie członkowskim bądź są sprzeczne z art. 4 karty, bądź nie spełniają wymogów określonych w rozdziale VII dyrektywy w sprawie kwalifikowania, chociaż jeszcze nie naruszają art. 4 karty. Sąd ten zmierza także do ustalenia, czy w stosownym przypadku jest tak również wtedy, gdy wspomniani beneficjenci we wspomnianym państwie członkowskim nie otrzymują żadnych świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania lub otrzymują je w znacznie ograniczonym zakresie w porównaniu do innych państw członkowskich, jednakże w tym zakresie nie są traktowani inaczej niż obywatele owego państwa członkowskiego.
- 82 Po drugie, sąd odsyłający zastanawia się, czy art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy proceduralnej należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, aby państwo członkowskie korzystało ze wspomnianej możliwości w przypadku, gdy procedura azylowa w innym państwie członkowskim była i wciąż jest obciążona nieprawidłowościami systemowymi.
- 83 Jeśli chodzi, w pierwszej kolejności, o sytuację, o której mowa w pkt 81 niniejszego wyroku, należy przypomnieć, że prawo Unii opiera się na zasadniczym założeniu, zgodnie z którym każde państwo członkowskie dzieli z wszystkimi innymi państwami członkowskimi – i uznaje, że państwa te dzieli z nim – szereg wspólnych wartości, na których opiera się Unia, jak sprecyzowano w art. 2 TUE. Założenie to oznacza i uzasadnia istnienie między państwami członkowskimi wzajemnego zaufania, że wartości te będą uznawane i że prawo Unii, które wprowadza je w życie, będzie przestrzegane, oraz że ich krajowe porządki prawne mogą zapewnić równoważne i skuteczne poziomy ochrony praw podstawowych uznanych w karcie, a w szczególności w jej art. 1 i 4, które ustanawiają jedną z podstawowych wartości Unii i jej państw członkowskich (dzisiejszy wyrok, Jawo, C-163/17, pkt 80 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 84 Zasada wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi ma w prawie Unii fundamentalne znaczenie, gdyż umożliwia utworzenie i utrzymywanie przestrzeni bez granic wewnętrznych. W istocie bowiem zasada wzajemnego zaufania wymaga w szczególności w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, by każde z państw uznawało – z zastrzeżeniem wyjątkowych okoliczności – iż wszystkie inne państwa członkowskie przestrzegają prawa Unii, a zwłaszcza praw podstawowych uznanych w tym prawie (dzisiejszy wyrok, Jawo, C-163/17, pkt 81 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 85 W konsekwencji w kontekście wspólnego europejskiego systemu azylowego należy domniemywać, że traktowanie osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w każdym państwie członkowskim jest zgodne z wymogami karty, konwencji genewskiej, a także EKPC (dzisiejszy wyrok, Jawo, C-163/17, pkt 82 i przytoczone tam orzecznictwo). Jest tak na przykład w szczególności w przypadku stosowania art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy proceduralnej, który stanowi w ramach ustanowionej w tej dyrektywie wspólnej procedury azylowej wyraz zasady wzajemnego zaufania.
- 86 Nie można jednak wykluczyć, że w praktyce wystąpią poważne trudności w funkcjonowaniu wspomnianego systemu w określonym państwie członkowskim i w związku z tym zaistnieje poważne niebezpieczeństwo, iż w razie przekazania do tego państwa członkowskiego osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową będą traktowane w sposób, którego nie dałoby się pogodzić z ich prawami podstawowymi (dzisiejszy wyrok, Jawo, C-163/17, pkt 83 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 87 W tym kontekście należy podkreślić, że w świetle ogólnego i bezwzględniego charakteru zakazu ustanowionego w art. 4 karty, który jest ściśle związany z poszanowaniem godności człowieka i który zakazuje, bez żadnej możliwości odstępstwa, nieludzkiego lub poniżającego traktowania we wszelkich jego formach, dla celów stosowania wspomnianego art. 4 nie ma znaczenia, czy dana osoba napotka poważne ryzyko bycia poddaną takiemu traktowaniu w trakcie jej przekazywania, w toku procedury azylowej, czy też po jej zakończeniu (zob. analogicznie dzisiejszy wyrok, Jawo, C-163/17, pkt 88).
- 88 W związku z tym gdy sąd rozpoznający skargę na decyzję odrzucającą kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej jako niedopuszczalny posiada dowody przedstawione przez wnioskodawcę w celu wykazania istnienia takiego ryzyka w państwie członkowskim, które udzieliło już ochrony uzupełniającej, sąd ten jest zobowiązany dokonać, na podstawie obiektywnych, wiarygodnych, dokładnych i należycie zaktualizowanych danych oraz w świetle standardu ochrony praw podstawowych gwarantowanego prawem Unii, oceny rzeczywistego charakteru nieprawidłowości, czy to systemowych lub ogólnych, czy dotyczących niektórych grup osób (zob. analogicznie dzisiejszy wyrok, Jawo, C-163/17, pkt 90 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 89 W tym zakresie należy podkreślić, że aby wspomniane w poprzednim punkcie niniejszego wyroku nieprawidłowości mogły zostać objęte zakresem stosowania art. 4 karty, który odpowiada art. 3 EKPC oraz którego znaczenie i zakres są zgodne z art. 52 ust. 3 karty takie same jak znaczenie i zakres praw przyznanych przez wspomnianą konwencję, muszą one przekroczyć szczególnie wysoki próg dolegliwości, który zależy od wszystkich okoliczności danej sprawy (dzisiejszy wyrok, Jawo, C-163/17, pkt 91 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 90 Ten szczególnie wysoki próg dolegliwości zostałby przekroczony w przypadku, gdyby obojętność organów państwa członkowskiego skutkowało tym, że osoba całkowicie zależna od pomocy publicznej znalazłaby się, niezależnie od swej woli i osobistych wyborów, w sytuacji skrajnej deprivacji materialnej, która nie pozwalałaby jej na zaspokojenie podstawowych potrzeb, takich jak wyżywienie, mycie i mieszkanie, oraz która szkodziłaby jej zdrowiu fizycznemu lub psychicznemu lub doprowadziłaby ją do stanu powodującego naruszenie godności ludzkiej (dzisiejszy wyrok, Jawo, C-163/17, pkt 92 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 91 Wspomniany próg nie może zatem dotyczyć sytuacji charakteryzujących się nawet znaczną niepewnością lub poważnym pogorszeniem warunków życia danej osoby, jeżeli nie wiążą się one ze skrajną deprivacją materialną, stawiającą tę osobę w sytuacji tak poważnej, że można ową sytuację uznać za nieludzkie i poniżające traktowanie (dzisiejszy wyrok, Jawo, C-163/17, pkt 93).
- 92 Mając na uwadze wątpliwości sądu odsyłającego w tej kwestii, należy podkreślić, że ze względu na znaczenie, jakie ma zasada wzajemnego zaufania w odniesieniu do wspólnego europejskiego systemu azylowego, naruszenia przepisów rozdziału VII dyrektywy w sprawie kwalifikowania, które nie prowadzą do naruszenia art. 4 karty, nie uniemożliwiają państwom członkowskim skorzystania z możliwości przyznanej przez art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy proceduralnej.
- 93 Z kolei okoliczność, również przytoczona przez sąd odsyłający, że beneficjenci ochrony uzupełniającej w państwie członkowskim, które udzieliło wnioskodawcy takiej ochrony, nie otrzymują żadnych świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania lub otrzymują je w znacznie ograniczonym zakresie w porównaniu do innych państw członkowskich, jednakże w tym zakresie nie są traktowani inaczej niż obywatele owego państwa członkowskiego, może prowadzić do stwierdzenia, że wnioskodawca ten byłby narażony na rzeczywiste ryzyko traktowania sprzecznego z art. 4 karty, tylko wtedy, gdyby skutkowało ona tym, iż znalazłby się on, ze względu na właściwy mu szczególny stopień narażenia, niezależnie od jego woli oraz osobistych wyborów, w sytuacji skrajnej deprivacji materialnej, spełniającej kryteria wskazane w pkt 89–91 niniejszego wyroku.

- 94 W każdym wypadku sam fakt, że ochrona socjalna lub warunki życia są korzystniejsze w państwie członkowskim, w którym został złożony kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, niż w państwie członkowskim, które już udzieliło ochrony uzupełniającej, nie może uzasadniać wniosku, że w przypadku przekazania do tego ostatniego państwa członkowskiego zainteresowana osoba byłaby narażona na rzeczywiste ryzyko traktowania sprzecznego z art. 4 karty (zob. analogicznie dzisiejszy wyrok Jawo, C-163/17, pkt 97).
- 95 Co się tyczy, w drugiej kolejności, sytuacji, o której mowa w pkt 82 niniejszego wyroku, z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że nieprawidłowości w procedurze azylowej wymienione przez sąd odsyłający polegają zdaniem tego sądu na tym, że państwo członkowskie, które udzieliło ochrony uzupełniającej, odmawia w sposób przewidywalny i z naruszeniem dyrektywy w sprawie kwalifikowania przyznania osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową statusu uchodźcy oraz że z naruszeniem art. 40 ust. 3 dyrektywy proceduralnej nie rozpatruje także kolejnych wniosków, pomimo nowych dowodów lub okoliczności faktycznych, które w znacznym stopniu zwiększają prawdopodobieństwo, że wnioskodawca spełnia warunki wymagane do ubiegania się o taki status.
- 96 Sąd odsyłający zmierza w tym względzie do ustalenia, czy postanowienia art. 18 karty w związku z art. 78 TFUE wymagają, by w takiej sytuacji państwo członkowskie rozpatrzyło kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, pomimo przepisu krajowego wdrażającego art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy proceduralnej.
- 97 Należy przypomnieć, że zarówno dyrektywa w sprawie kwalifikowania, jak i dyrektywa proceduralna zostały przyjęte na podstawie art. 78 TFUE i z myślą o osiągnięciu celu określonego w traktacie oraz o zapewnieniu poszanowania art. 18 karty.
- 98 Na mocy dyrektywy w sprawie kwalifikowania, w szczególności jej art. 13, państwa członkowskie nadają status uchodźcy obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi, który kwalifikuje się do otrzymania takiego statusu zgodnie z rozdziałem II i III tej dyrektywy. Aby stwierdzić, czy zachodzi taki przypadek, powinny one, zgodnie z art. 4 ust. 3 tej dyrektywy, przeprowadzić indywidualną ocenę każdego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Tak więc tylko wtedy, gdy w wyniku tej oceny państwa członkowskie stwierdzą, że osoba ubiegająca się o udzielenie takiej ochrony spełnia warunki przewidziane w rozdziale III, lecz warunki określone w rozdziale V tej dyrektywy, mogą one przyznać mu status ochrony uzupełniającej zamiast statusu uchodźcy.
- 99 Jednakże gdyby procedura azylowa w jednym państwie członkowskim prowadziła do systematycznego odmawiania, bez rzeczywistego rozpatrzenia, przyznania statusu uchodźcy osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, które spełniają warunki określone w rozdziałach II i III dyrektywy w sprawie kwalifikowania, traktowanie osób ubiegających się o azyl w tym państwie członkowskim nie mogłoby zostać uznane za zgodne z obowiązkami wynikającymi z art. 18 karty.
- 100 Państwa członkowskie mogą jednak odrzucić kolejny złożony do nich przez zainteresowanego wniosek jako niedopuszczalny na podstawie art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy proceduralnej, interpretowanego w świetle zasady wzajemnego zaufania. W takim przypadku do państwa członkowskiego, które udzieliło ochrony uzupełniającej, należy wznowienie postępowania mającego na celu przyznanie statusu uchodźcy.
- 101 Z całości powyższych rozważań wynika, że na pytania trzecie i czwarte w sprawach C-297/17, C-318/17 i C-319/17 należy odpowiedzieć w sposób następujący:
- Artykuł 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy proceduralnej należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, aby państwo członkowskie skorzystało z oferowanej przez ten przepis możliwości odrzucenia wniosku o nadanie statusu uchodźcy jako niedopuszczalnego ze względu na to, że wnioskodawcy już udzielono ochrony uzupełniającej w innym państwie członkowskim,

w przypadku gdy przewidywalne warunki życia, jakie czekałyby wspomnianego wnioskodawcę jako beneficjenta ochrony uzupełniającej w owym innym państwie członkowskim, nie narażyłyby go na poważne ryzyko nieludzkiego lub poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 karty. Okoliczność, że beneficjenci takiej ochrony uzupełniającej we wspomnianym państwie członkowskim nie otrzymują żadnych świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania lub otrzymują je w znacznie ograniczonym zakresie w porównaniu do innych państw członkowskich, jednakże w tym zakresie nie są traktowani inaczej niż obywatele owego państwa członkowskiego, może prowadzić do stwierdzenia, że wnioskodawca ten byłby narażony na takie rzeczywiste ryzyko traktowania sprzecznego z art. 4 karty, tylko wtedy, gdyby skutkowało ona tym, iż znalazłby się on, ze względu na właściwy mu szczególnie stopień narażenia, niezależnie od jego woli oraz osobistych wyborów, w sytuacji skrajnej deprivacji materialnej.

- Artykuł 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy proceduralnej należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on temu, aby państwo członkowskie skorzystało ze wspomnianej możliwości, w przypadku gdy procedura azylowa w innym państwie członkowskim, które udzieliło wnioskodawcy ochrony uzupełniającej, prowadzi do systematycznego odmawiania, bez rzeczywistego rozpatrzenia, przyznania statusu uchodźcy osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, które spełniają warunki określone w rozdziałach II i III dyrektywy w sprawie kwalifikowania.

W przedmiocie pytania piątego w sprawach C-297/17, C-318/17 i C-319/17

- ¹⁰² Z uwagi na odpowiedź udzieloną na pytanie drugie w sprawach C-297/17, C-318/17 i C-319/17 nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na postawione w tych sprawach pytanie piąte.

Koszty

- ¹⁰³ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 52 akapit pierwszy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej należy interpretować w ten sposób, że pozwala on państwom członkowskim przewidzieć natychmiastowe stosowanie przepisu prawa krajowego transponującego art. 33 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy do wniosków o udzielenie azylu, w sprawie których nie wydano jeszcze ostatecznych decyzji, a które zostały złożone przed dniem 20 lipca 2015 r. oraz przed wejściem w życie tego przepisu krajowego. Natomiast art. 52 akapit pierwszy, w świetle w szczególności wspomnianego art. 33, stoi na przeszkodzie takiemu natychmiastowemu stosowaniu w sytuacji, w której zarówno wnioski o udzielenie azylu, jak i wnioski o wtórne przejęcie zostały złożone przed wejściem w życie dyrektywy 2013/32 i, zgodnie z art. 49 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, podlegają jeszcze w pełni zakresowi stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego.

- 2) W sytuacji takiej jak sytuacja rozpatrywana w sprawach C-297/17, C-318/17 i C-319/17 art. 33 dyrektywy 2013/32 należy interpretować w ten sposób, iż pozwala on państwom członkowskim na odrzucenie wniosku o udzielenie azylu jako niedopuszczalnego na podstawie swego ust. 2 lit. a), przy czym państwa członkowskie nie muszą ani nie mogą w pierwszej kolejności odwołać się do przewidzianych w rozporządzeniu 604/2013 procedur przejścia lub wtórnego przejścia.
- 3) Artykuł 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/32 należy interpretować w ten sposób, iż nie stoi on na przeszkodzie temu, aby państwo członkowskie skorzystało z oferowanej przez ten przepis możliwości odrzucenia wniosku o nadanie statusu uchodźcy jako niedopuszczalnego ze względu na to, że wnioskodawcy już udzielono ochrony uzupełniającej w innym państwie członkowskim, w przypadku gdy przewidywalne warunki życia, jakie czekałyby wspomnianego wnioskodawcę jako beneficjenta ochrony uzupełniającej w owym innym państwie członkowskim, nie naraziłyby go na poważne ryzyko nieludzkiego lub poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Okoliczność, że beneficjenci takiej ochrony uzupełniającej we wspomnianym państwie członkowskim nie otrzymują żadnych świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania lub otrzymują je w znacznie ograniczonym zakresie w porównaniu do innych państw członkowskich, jednakże w tym zakresie nie są traktowani inaczej niż obywatele owego państwa członkowskiego, może prowadzić do stwierdzenia, że wnioskodawca ten byłby narażony na takie rzeczywiste ryzyko traktowania sprzecznego z art. 4 karty, tylko wtedy, gdyby skutkowało ona tym, iż znalazłby się on, ze względu na właściwy mu szczególny stopień narażenia, niezależnie od jego woli oraz osobistych wyborów, w sytuacji skrajnej deprivacji materialnej.

Artykuł 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/32 należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on temu, aby państwo członkowskie skorzystało ze wspomnianej możliwości, w przypadku gdy procedura azylowa w innym państwie członkowskim, które udzieliło wnioskodawcy ochrony uzupełniającej, prowadzi do systematycznego odmawiania, bez rzeczywistego rozpatrzenia, przyznania statusu uchodźcy osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, które spełniają warunki określone w rozdziałach II i III dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony.

Podpisy